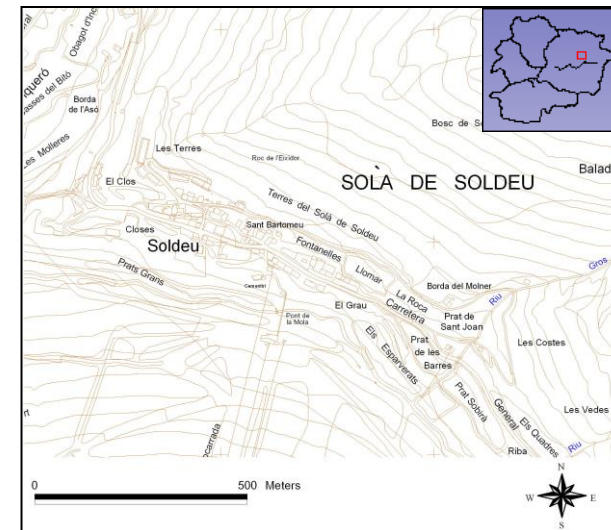

TOPÒNIM: **SOLDEU**
Parròquia de Canillo (Principat d'Andorra)

COORDENADES: 545093,39 / 31059,07

FITXA

DESCRIPCIÓ FISIOLÒGICA: Soldeu (1845 m) fou antigament l'assentament estable situat a més alçada abans del Port d'Envalira (2409 m). Per Soldeu passava l'antic camí d'animals de pota grossa que comunicava nord-sud (pel fons de vall) Andorra amb l'Arieja a través del Port d'Envalira, i per aquí sembla ser que passà el primer cotxe que trepitjà territori andorrà. Actualment Soldeu és un nucli que viu del turisme d'esquí; no obstant, abans de l'any 1964 (any en què es va construir el primer remuntador de Soldeu) la seva economia també estava fortament vinculada amb la ramaderia; així mateix, històricament els soldeuencs també s'han especialitzat en l'hostatgeria de gent de pas provinent del Port d'Envalira (actualment per aquest sector discorre la CG.1 que enllaça amb la RN 20 en territori francès). La ruta Soldeu-Port d'Envalira és el pas més accessible cap a Merens (i per extensió cap a Tarascó i Foix); no obstant, també més llarga ja que existien altres camins de muntanya cap a l'Arieja, com per exemple a través de la Coma de Ransol, però aquests són també menys franquejables (tant per l'alçada que assoleixen -2652 m-, com perquè avui en dia no hi passa cap carretera).

ETIMOLOGIA: Coromines (*OnCat*): "(...) etim. Ja indicada en *ETC.* II, 34.85. Estem davant d'una bona base fonètica per suposar que el diftong *eu* hi ve de *ou*, segons la normal evolució catalana *crou* > *creu* CRÜCEM, *dou* > *deu*, *vou* > *veu*; pronunciat amb *e* en català occidentaltal com *creu* CRUCEM; partirem, doncs, d'una *Ū*: només que aquí es tracta de la terminació preromana -ŪBE, amb la B vocalitzada tal com LABEM > *llau*, NŪBEM > *nuu*, LEVEM > *lleu*, NAVEM > *nau*; però igual que *ou* hi havia de passar a *eu* (recordem *lloure* / *lleure*, *roure* / *reure*). El parònim *Solduga*, d'una vall propera, acaba d'orientar-nos cap a l'ibèric SALDUBA que era el nom de dues ciutats ibèriques. En *Solduga* tenim la base -ŪBA amb -A (com en *Salduba*), i en el nostre *Soldeu* podem partir d'una lleu variant morfològica SALDŪBE mab una mateixa síl·laba accentuada però amb -E final. No hem de postular més que això, i potser una alternança SAL- / SOL-; però aquesta *o*, estant closa la síl·laba per la vela L, es pot explicar alhora per mera fonètica sigui en fase ibèrica, sigui en fase romànica (*estalviar* > *estallar*, *saldar* / *soldar*, *salsa* / *solsir*). I pels citats documents de *Soldeu*, hem vist que s'havia pronunciat amb *a*. *Salduba* era una ciutat de la Bètica, i d'altra banda se sap que havia estat el nom preromà de Saragossa (nom anterior a l'imperialista *Caesaraugusta*). Per què no s'havia de repetir dos cops més, encara més a l'Est: al Pallars i a Andorra? Per altra part, en el nom de Saragossa veiem que la terminació -A no era fixa: en els mss. alterna amb *Saldubia* i *Salluvia*. Schmoll documenta i situa tot això en un vast quadre ibèric, en *Clotta* XXX, 324-5. Així mateix, aquesta *i* ja ens acosta a la terminació -E del nostre *Soldeu*; i amb una *i* es continua en l'adjectiu *Sallutianus*, el ben conegut d'una turma o batalló de cavallers ibèrics que feu bon paper com auxiliars de l'exèrcit imperial de Roma. En el fons és probable que sigui un nom identificable amb el NP basc, ben conegut *Çaldubi*, entre altres el nom d'un reputat escriptor labortà. I nom de clara explicació en basc: *çaldi* (-du) 'cavall' + *bi* < *bide*: 'camí de cavalls'. Doncs, l'ibèric *Saldubia* / *Salduba* podia ser aquest mateix nom basc, amb l'addició de l'article postposat -a propi del basc. I això justament, sense l'article, donava la base en -UBE / -UBI, que necessitàvem per a *Soldeu*. Com és sabut, l'ibèric era una llengua de vocalisme sense distincions quantitatives; els romans, en assimilar-ne els mots, solien tractar les vocals com a breus: com ho demostrà Mz. Pi. en el seu estudi sobre *Exabierre* (*Xavier*), etc.. Ocasionalment, però, les podien fer llargues, quan els hi induïa la regla de l'accentuació llatina dels paroxítons. D'aquí, doncs, la doble base SOLDŪBE > *Soldeu*, enfront de SOLDŪBA > *Solduga*".

Fisiològicament plantejarem que potser podria ser versemblant trobar-hi una explicació relacionada amb el camí ramader de muntanya ('animals de pota grossa: cavalls) que enllaçava a través del Port d'Envalira el vessant occità.

Saldeu (E, 42, 1626), Soldeu (E, 57, 1636), Saldeu (E, 60, 1639), Soldeu E, 79, 1652), Saldeu (E, 88, 1659), Soldeu (E, 128, 1689), Soldeu (E, 137, 1696)

ALTRES TOPÒNIMS SIMILARS I TAUTOLOGIES: Solduga (Llogarret del Pallars Sobirà, per on hi havia el camí que salvava per la muntanya el Congost de Collegats, Mas de Solduga (Masos de Llimiana, Pallars Sobirà, per on discorria el camí que traspasava per la muntanya el Pas de Collegats), Soldeva (en el camí -carretera- de Tornafor, Pallars Sobirà cap al Port del Cantó).

CODI: SOLDEU